

มาตรการป้องกันแก้ไขการแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์ Preventive and Corrective Measures Against the Exploitation of Online Child Sexual Abuse Material

ภิญโญ มีเปี่ยม และ สฤณี สืบพงษ์ศิริ

คณะอาชญวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต

Pinyo Meephiam and Sarit Suebpongsiri

Faculty of Criminology and Justice Administration, Rangsit University

Received December 30, 2022 | Revised May 26, 2023 | Accepted May 26, 2023

บทความวิจัย (Research Article)

บทคัดย่อ

สถานการณ์ปัญหาการแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการผลิต เผยแพร่ หรือครอบครอง การวิจัยนี้จึงศึกษาสภาพปัญหาและเสนอมาตรการป้องกันแก้ไขการแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม โดยใช้หลักการป้องกันอาชญากรรมตามรูปแบบการป้องกันและควบคุมโรคในการอธิบายผลการวิจัย โดยพบว่ามาตรการป้องกันแก้ไขปัญหามีสามระดับ ได้แก่ 1) ระดับปฐมภูมิ ได้แก่ การป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์ 2) ระดับทุติยภูมิ ได้แก่ การควบคุมผลกระทบและตอบสนองต่อการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และ 3) ระดับตติยภูมิ ได้แก่ การรักษาเยียวยาผลกระทบที่เกิดจากการแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์และการดำเนินคดี ตลอดจนการป้องกันการตกเป็นเหยื่อซ้ำและการกระทำความผิดซ้ำ โดยมาตรการป้องกันแก้ไขในแต่ละระดับมีบุคคลที่เกี่ยวข้อง 5 ส่วน ได้แก่ ผู้บัญญัติกฎหมาย ผู้กระทำความผิด ผู้เสียหาย บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และผู้ให้บริการ

คำสำคัญ: การล่วงละเมิดและแสวงหาประโยชน์ทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต, สื่อลามกอนาจารเด็ก, มาตรการป้องกันแก้ไข

Abstract

Online child sexual exploitation and abuse is a pervasive and growing threat to children, which primarily includes offences related to the production, distribution, and possession of child sexual abuse material (CSAM). This research examines the current situation of the exploitation of CSAM and proposes comprehensive preventive and corrective measures to address this issue in Thailand. Qualitative research methods were employed to collect data, including documentary research, in-depth interviews, and a focus

group discussion. According to research findings, the preventive and corrective measures against the exploitation of CSAM were classified into three levels in accordance with the public health model of crime prevention; 1) primary level – the prevention of CSAM offences, 2) secondary level – the control of CSAM impact and immediate response to the crime, 3) tertiary level – the remedial treatment for victims and the prosecution of offenders, including the prevention of revictimisation and recidivism. Each level of preventive and corrective measures involved five stakeholders, namely legislators, offenders, victims, criminal justice professionals, and service providers.

Keywords: Online Child Sexual Exploitation and Abuse, Child Sexual Abuse Material, Preventive and Corrective Measures

บทนำ

การแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์ถือเป็นปัญหาสำคัญในระดับโลก แม้ว่าตัวเลขเชิงสถิติจะไม่สามารถบ่งบอกปริมาณที่แท้จริงของสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์ได้ แต่รายงานขององค์กรที่เกี่ยวข้องต่างพบว่าสถานการณ์และแนวโน้มของสื่อลามกอนาจารเด็กมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น ศูนย์เพื่อเด็กหายและถูกแสวงหาผลประโยชน์แห่งชาติสหรัฐอเมริกา (National Center for Missing and Exploited Children: NCMEC) มีการรายงานเบาะแสเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็ก (CyberTipline Reports) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมแล้วกว่า 116 ล้านเบาะแส (NCMEC, 2022) ทั้งนี้ รายงานหยุดยั้งอันตรายในประเทศไทย (Disrupting Harm) พบว่าจำนวน CyberTipline Reports จาก NCMEC ในช่วงปี พ.ศ. 2560-2562 ที่รายงานมายังประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 27 (ECPAT et al., 2022) สอดคล้องกับข้อมูลสถิติการดำเนินคดีของชุดปฏิบัติการปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (Thailand Internet Crimes Against Children Task Force: TICAC) ซึ่งพบว่าในปี พ.ศ. 2565 ประเทศไทยได้รับรายงานเบาะแสจาก NCMEC มากกว่า 400,000 เบาะแส เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2559 ที่มีเพียง 20,000 เบาะแส และมีสถิติการดำเนินคดีจาก 23 คดีในปี พ.ศ. 2559 เพิ่มขึ้นเป็น 482 คดีในปี พ.ศ. 2565 (TICAC, 2022) นอกจากนี้ ฐานข้อมูลสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์ขององค์การตำรวจสากลยังระบุว่ามียุติบัตรเด็กซึ่งตกเป็นเหยื่อการล่วงละเมิดทางเพศออนไลน์เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนเฉลี่ยมากถึง 7 รายต่อวัน (INTERPOL, 2022) อีกทั้งรายงานของมูลนิธิเฝ้าระวังทางอินเทอร์เน็ต (Internet Watch Foundation) ยังพบว่าเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์มีจำนวนมากกว่า 14 ล้านเว็บไซต์ และอายุของเด็กที่ตกเป็นเหยื่อการล่วงละเมิดทางเพศออนไลน์มีแนวโน้มต่ำลง ในขณะที่เดียวกันก็พบปัญหาสำคัญ ได้แก่ การบันทึกสื่อลามกอนาจารด้วยตัวเด็กเองที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น (Internet Watch Foundation, 2022) จึงอาจกล่าวได้ว่าการแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์นี้เป็นปัญหาสำคัญทั้งในระดับโลกและในประเทศไทย ซึ่งมีแนวโน้มที่สถานการณ์จะเลวร้ายลงเนื่องด้วยจำนวนสื่อลามกอนาจารเด็กที่เพิ่มขึ้น เด็กที่ตกเป็นเหยื่อมีอายุน้อยลง และมีการใช้เทคโนโลยีที่มีความซับซ้อนและรวดเร็วยากต่อการสืบสวนสอบสวน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษามาตรการป้องกันแก้ไขการแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับ

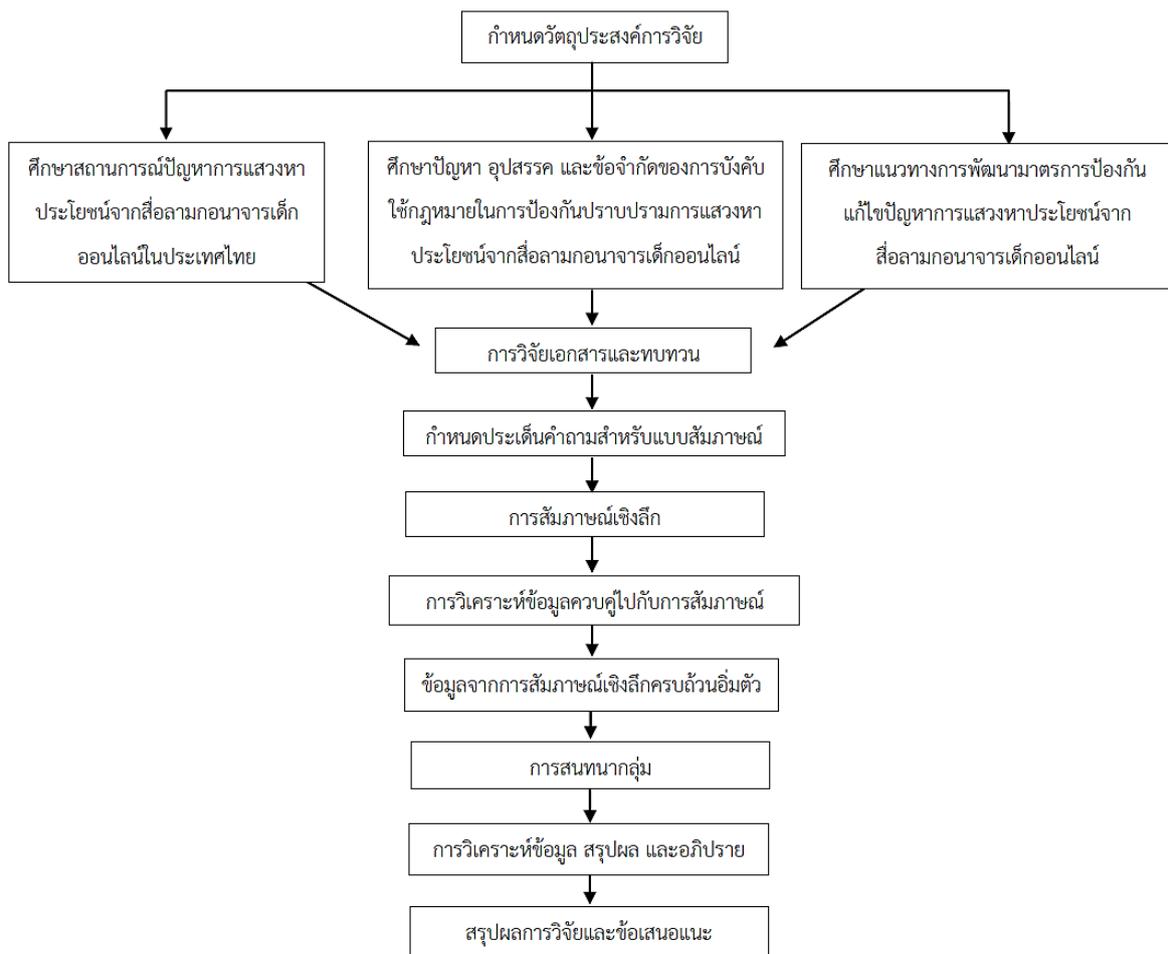
หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาตามหลักการทางอาญาวิทยาและการป้องกันอาชญากรรม เพื่อป้องกัน ควบคุม และลดผลกระทบของปัญหาดังกล่าว

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหาการแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์ในประเทศไทย
- 2) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดของการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันปราบปรามการแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์
- 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนามาตรการป้องกันแก้ไขปัญหาการแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีกรอบแนวคิดการวิจัยที่แสดงถึงขั้นตอนต่าง ๆ ดังแสดงตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ทบทวนวรรณกรรม

1) ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทบทวนทฤษฎีอาชญาวิทยาและการป้องกันอาชญากรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการอภิปรายผลการวิจัย 2 ทฤษฎีหลัก ดังนี้

(1) ทฤษฎีพื้นที่ไร้กฎ (Lawless Space Theory)

ทฤษฎีพื้นที่ไร้กฎได้รับการพัฒนามาจากทฤษฎีอาชญาวิทยาและจิตวิทยาหลายทฤษฎีเพื่อนำมาอธิบายปรากฏการณ์อาชญากรรมในรูปแบบของการล่องละเมิดทางเพศต่อเด็กออนไลน์ โดยเฉพาะ ซึ่ง Steel et al. (2022) ได้นำเสนอแนวคิดหลักในทฤษฎีดังกล่าวไว้ 4 ประการ ดังนี้

1.1 อาชญากรจะเลือกและใช้ประโยชน์จากพื้นที่ไร้กฎที่สามารถตอบสนองความต้องการทางจิตสังคมและเอื้อต่อการประกอบอาชญากรรม โดยพื้นที่ออนไลน์เป็นช่องทางที่สะดวกและง่ายและมีปัจจัยด้านต้นทุน (Friction Costs) ในการกระทำความผิดในด้านการเงิน เวลา และจิตใจที่ต่ำ นอกจากนั้น พื้นที่ออนไลน์ยังถูกรับรู้ว่าเป็นปราศจากผู้ดูแลคุ้มครองที่มีความสามารถ (Lack of Capable Guardianship) ตามทฤษฎีปกตินิสัย (Routine Activity Theory) ของ Clarke and Felson (2017) ด้วย

1.2 ความเคยชิน (Habituation) และการคบหาสมาคมที่แตกต่าง (Differential Association) ในพื้นที่ไร้กฎจะลดการรับรู้ความเสี่ยง (Perceived Risk) ของอาชญากร ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่างของ Sutherland (1972) โดยความเคยชินของอาชญากรเกิดขึ้นจากการลดลงของแรงกระตุ้นจากสื่อลามกอนาจารเด็กเมื่อได้รับชม เผยแพร่ หรือจำหน่ายซ้ำ ๆ เป็นระยะเวลาช่วงใดช่วงหนึ่ง จนกระทั่งอาชญากรไม่รู้สึกตื่นเต้นหรือได้รับการตอบสนองความต้องการทางเพศหรือจิตใจจากการแสวงหาประโยชน์ในสื่อลามกอนาจารเด็กนั้น ทำให้มีความต้องการแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กในรูปแบบใหม่หรือท้าทายยิ่งขึ้น

1.3 กระบวนการทำให้สื่อลามกอนาจารเด็กเป็นสิ่งปกติ (Normalisation) ในพื้นที่ไร้กฎ ทำให้อาชญากรยังเลือกที่จะใช้พื้นที่เดิมในการกระทำความผิดอยู่ ซึ่งถือเป็นการเพิ่มต้นทุนที่จะทำให้อาชญากรเปลี่ยนพื้นที่กระทำความผิดไปยังพื้นที่ที่มีเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการประกอบอาชญากรรมที่ดีกว่าเดิม โดยแนวคิดข้อนี้อธิบายในแง่ของการแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กในพื้นที่ออนไลน์เดิมอยู่ ทั้งที่มีเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับการกระทำความผิดมากกว่า

1.4 อาชญากรจะมีมาตรการตอบโต้ (Countermeasures) ก็ต่อเมื่อต้องการลดการรับรู้ความเสี่ยงและลดการหาเหตุผลเข้าข้างความคิดของตนเอง (Cognitive Dissonance) โดยมาตรการตอบโต้ส่วนใหญ่เป็นไปเพื่อลดความเสี่ยงในการถูกตรวจพบหรือจับกุม ซึ่งจะพิจารณาถึงความคุ้มค่าและต้นทุนของการใช้มาตรการตอบโต้ด้วย

(2) ทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรมตามรูปแบบการป้องกันและควบคุมโรค (Public Health Model of Crime Prevention) โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมตามรูปแบบการป้องกันและควบคุมโรคตามหลักเวชศาสตร์ป้องกันของ Brantingham and Faust (1976) ซึ่งเป็นแนวคิดอาชญาวิทยาเชิงสภาพแวดล้อมมาปรับใช้ในการอภิปรายผลการวิจัยซึ่งมีความสอดคล้องกับบทความวิชาการเรื่องแนวคิดในการป้องกันการล่องละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ตด้วยเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Meephiam & Sangtongdee, 2021) โดยการป้องกันอาชญากรรมในรูปแบบนี้แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่

2.1 ระดับปฐมภูมิ (Primary Prevention) ได้แก่ การระบุเหตุปัจจัยสำคัญในสภาพแวดล้อมที่อาจส่งผลให้เกิดการแสวงหาประโยชน์และการตกเป็นเหยื่อในความผิดเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์ และกำหนดมาตรการแก้ไขหรือยับยั้งเหตุปัจจัยนั้นไม่ให้เกิดขึ้นก่อนที่ความผิดจะได้ถูกกระทำลง เช่นเดียวกับการป้องกันการเกิดโรคต่าง ๆ

2.2 ระดับทุติยภูมิ (Secondary Prevention) ได้แก่ การป้องกันหลังเกิดเหตุเพื่อลดผลกระทบจากการแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ ได้แก่ การควบคุมการแพร่กระจายของสื่อลามกอนาจารเด็กด้วยการตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่รวดเร็ว เช่นเดียวกับการควบคุมและป้องกันการลุกลามของโรคที่เกิดขึ้นแล้ว ไม่ให้เกิดการแพร่กระจายหรือเกิดภาวะแทรกซ้อน

2.3 ระดับตติยภูมิ (Tertiary Prevention) ได้แก่ การรักษาเยียวยาผลกระทบที่เกิดจากการแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็ก ได้แก่ การปราบปรามผู้กระทำความผิดด้วยการดำเนินคดีและการลงโทษ ตลอดจนการบำบัดฟื้นฟูพฤติกรรมเสีย เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำในอนาคต รวมถึงการคุ้มครองเยียวยาช่วยเหลือเหยื่อและการลบทำลายสื่อลามกอนาจารเด็กออกจากโลกออนไลน์ เช่นเดียวกับการฟื้นฟูสภาพร่างกายจากการเจ็บป่วยด้วยโรค หรือการรักษาผู้ป่วยไม่ให้เกิดความพิการหรือเสียชีวิต

2) กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทบทวนกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับการแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์ ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2565 และ พ.ร.บ.มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 และกฎหมายระหว่างประเทศ ได้แก่ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองเด็กจากการแสวงหาประโยชน์ทางเพศและการกระทำอันมิชอบทางเพศต่อเด็ก และอนุสัญญาว่าด้วยอาชญากรรมไซเบอร์

3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Jaruthipmongkhon et al. (2020) ได้ศึกษาปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยความผิดฐานครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็ก โดยมีข้อเสนอให้เพิ่มเติมถ้อยคำในนิยามศัพท์ในมาตรา 1(17) และมาตรา 287/1 โดยแก้ไขจากคำว่า “เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศ” เป็น “เพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ” เพื่อให้มีความชัดเจนและครอบคลุมในการตีความและบังคับใช้กฎหมาย ตลอดจนเสนอให้มีการกำหนดความรับผิดชอบของผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตและผู้ให้บริการเนื้อหาในกรณีที่มีการรู้เห็นหรือยินยอมให้มีการนำเข้าสู่สื่อลามกอนาจารเด็กในระบบคอมพิวเตอร์ของตน รวมถึงการบัญญัติกฎหมายด้านความร่วมมือในการดำเนินคดีนอกราชอาณาจักรและการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในความผิดเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็ก

Kloyrayab and Lerdtomornsakul (2021) ได้ศึกษาการป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ พบว่าการบังคับใช้กฎหมายและดำเนินคดีมีความยากลำบาก เนื่องด้วยการขาดการประสานงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานและการรวบรวมพยานหลักฐานกระทำได้อย่าง โดยมิข้อเสนอแนะว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการดำเนินการเชิงรุกในด้านการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้แก่เด็กในการใช้สื่อออนไลน์อย่างปลอดภัย ตลอดจนผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ของรัฐในการช่วยกำกับดูแลการใช้สื่อออนไลน์ของเด็ก ส่วนการดำเนินคดีควรเน้นความสำคัญไปที่ผู้เสียหายและไม่เปิดเผยข้อมูลผู้เสียหาย อีกทั้งควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรในการดำเนินงานอย่างเหมาะสม

Quayle and Koukopoulos (2019) ได้ศึกษาแนวทางการป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กออนไลน์ โดยพิจารณาจากระบบเชิงนิเวศวิทยา (Ecology) ของสภาพแวดล้อมออนไลน์ซึ่งทำให้ความผิดนี้มีผลกระทบร้ายแรงมากกว่าในทางกายภาพ โดยแบ่งแนวทางการป้องกันเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุ ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย ภาคธุรกิจซึ่งเป็นผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตและสื่อออนไลน์ สถาบันทางการเงิน สถาบันการศึกษา ครอบครัวและชุมชน การแพทย์ เรือนจำและการคุมประพฤติ ตลอดจนมูลนิธิหรือองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร เพื่อร่วมกันป้องกันและแก้ไขสาเหตุของอาชญากรรมทั้งในด้านของผู้กระทำความผิดเหยื่อ และสภาพแวดล้อม

Edwards et al. (2021) ได้ศึกษามาตรการทางไซเบอร์ในการป้องกันการแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กในประเทศออสเตรเลีย โดยพบว่าเทคโนโลยีที่จะนำมาช่วยป้องกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว ได้แก่ 1) การเฝ้าระวังการส่งข้อมูลผ่านเครือข่ายแบบ Peer to Peer 2) การใช้ระบบตรวจจับสื่อลามกอนาจารเด็กแบบอัตโนมัติ เช่น การใช้งานโฟโตดีเอ็นเอ (PhotoDNA) ในการเปรียบเทียบสื่อลามกอนาจารเด็ก 3) การใช้เว็บครอว์เลอร์ (Web Crawler) ในการตรวจจับเว็บไซต์ที่มีสื่อลามกอนาจารเด็ก 4) การใช้หน้าต่างแจ้งเตือน (Pop-Up Warning Messages) เมื่อผู้ใช้งานค้นหาคำสำคัญ (Keywords) ที่อาจเกี่ยวข้องกับสื่อลามกอนาจารเด็ก และ 5) การใช้เทคโนโลยีจดจำใบหน้า (Facial Recognition) ในการระบุตัวตนเหยื่อ ผู้กระทำความผิด และสภาพแวดล้อมหรือสถานที่เกิดเหตุ

อย่างไรก็ตาม การศึกษามาตรการป้องกันแก้ไขการแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์ในประเทศไทยในเชิงการบริหารงานยุติธรรมทางอาญายังคงมีไม่มากนัก เนื่องจากงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเชิงกฎหมาย ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาโดยนำรูปแบบและแนวทางการป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กออนไลน์ในต่างประเทศมาเป็นต้นแบบในการกำหนดแนวทางการวิจัยและนำเสนอมาตรการป้องกันแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและบริบทของประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methods) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interviews) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) และวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบก้อนหิมะ (Snowball Sampling) ในกรณีที่มีการแนะนำผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากผู้เข้าร่วมการวิจัย รวมจำนวน 12 คน และคัดเลือกผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มโดยใช้วิธีเฉพาะเจาะจงอีกจำนวน 6 คน รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสิ้น 18 คน โดยสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บังคับใช้กฎหมายและดำเนินคดี (10 คน) กลุ่มนักสังคมสงเคราะห์และจิตแพทย์ (5 คน) และกลุ่มบุคลากรทางวิชาการ (3 คน) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกคนมีประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์ไม่น้อยกว่า 5 ปี รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่ม	ผู้ให้ข้อมูล	จำนวน (คน)	หมายเหตุ
กลุ่มผู้บังคับใช้กฎหมายและดำเนินคดี	เจ้าหน้าที่ตำรวจ (ระดับผู้กำกับการและสารวัตร)	2	สัมภาษณ์เชิงลึก 1 คน / สนทนากลุ่ม 1 คน
	เจ้าหน้าที่ตำรวจ (ระดับผู้กำกับการและรองผู้กำกับการ) กลุ่มงานต่อต้านการล่องละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บช.สอท.)	2	สัมภาษณ์เชิงลึก 1 คน / สนทนากลุ่ม 1 คน
	เจ้าหน้าที่ตำรวจ (ระดับสารวัตร) กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บก.ปอท.)	1	สัมภาษณ์เชิงลึก
	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านคดีการค้ำมนุษย์และคดียาเสพติด กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI)	1	สัมภาษณ์เชิงลึก
	อัยการผู้เชี่ยวชาญ สำนักงานอัยการสูงสุด	1	สัมภาษณ์เชิงลึก
	ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว	2	สัมภาษณ์เชิงลึก 1 คน / สนทนากลุ่ม 1 คน
	นักสืบสวนสอบสวน (ระดับชำนาญการ) สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.)	1	สัมภาษณ์เชิงลึก
กลุ่มนักสังคมสงเคราะห์และจิตแพทย์	นักสังคมสงเคราะห์ (ระดับผู้อำนวยการกลุ่มงาน) กองต่อต้านการค้ำมนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	1	สัมภาษณ์เชิงลึก
	นักสังคมสงเคราะห์ (ผู้อำนวยการ) องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร	1	สัมภาษณ์เชิงลึก
	จิตแพทย์ (ระดับชำนาญการ) โรงพยาบาลของรัฐ	2	สัมภาษณ์เชิงลึก 1 คน / สนทนากลุ่ม 1 คน
	นักสังคมสงเคราะห์ (ระดับชำนาญการ) กรมราชทัณฑ์	1	สัมภาษณ์เชิงลึก
กลุ่มบุคลากรทางวิชาการ	อาจารย์ (ระดับเทียบเท่าสารวัตร) โรงเรียนนายร้อยตำรวจ	3	สัมภาษณ์เชิงลึก 1 คน / สนทนากลุ่ม 2 คน
	รวม	18	

2) การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection)

ผู้วิจัยเสนอโครงการวิจัยต่อคณะกรรมการสอบหัวข้อวิทยานิพนธ์และขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ซึ่งในขณะเดียวกันผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเอกสารจากแหล่งข้อมูลทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนติดตามความเปลี่ยนแปลงของข้อมูลข่าวสาร จากนั้นเมื่อผ่านการรับรองโครงการวิจัย ผู้วิจัยได้ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลพร้อมแบบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยไปยังผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ วัตถุประสงค์การวิจัย โครงสร้างและประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ (Interview Guide) แบบรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ และหนังสือยินยอมเข้าร่วมการวิจัยและอนุญาตให้ผู้วิจัยบันทึกข้อมูล (Consent Form) เมื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญยืนยันการเข้าร่วมวิจัยแล้วจึงสัมภาษณ์เชิงลึกผ่านระบบออนไลน์ โดยคำนึงถึงความสะดวกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นหลัก เมื่อข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยจึงจัดการสนทนากลุ่มผ่านระบบออนไลน์โดยมีขั้นตอนก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่นเดียวกับการสัมภาษณ์เชิงลึก ทั้งนี้ ช่วงเวลาที่เก็บข้อมูลอยู่ระหว่างเดือนสิงหาคม 2564 ถึงเดือนมีนาคม 2565 ซึ่งยังเป็นช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และมีมาตรการป้องกันและควบคุมโรคที่เข้มงวดกว่าในปัจจุบัน

3) เครื่องมือการวิจัย (Research Instrument)

ผู้วิจัยต้องการแสวงหาความจริงของปรากฏการณ์การแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์และแนวทางป้องกันแก้ไขผ่านความคิด ทักษะคิด และประสบการณ์ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนั้นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยจึงได้แก่ แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) เพื่อประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interviews) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยผู้วิจัยออกแบบแบบสัมภาษณ์เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview Format) ซึ่งกำหนดประเด็นคำถามหลักในการวิจัยให้สอดคล้องกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 3 กลุ่ม โดยมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-Ended Questions) ทั้งนี้แบบสัมภาษณ์ได้ผ่านการตรวจสอบและรับรองโดยอาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยรังสิต ก่อนเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูล

4) การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร และหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือด้วยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) และการตรวจสอบยืนยันจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Member Check) เพื่อยืนยันว่าข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์นั้นสามารถตอบคำถามในการวิจัยและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย จากนั้นผู้วิจัยจึงทำการให้รหัสข้อมูล (Coding) และใช้การวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic Analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม และนำมาสร้างข้อสรุปเชิงอุปนัย (Inductive Approach) โดยแยกเป็นประเภท เปรียบเทียบชุดข้อมูล และกำหนดความสัมพันธ์ของข้อมูล และเชื่อมโยงกับทฤษฎีอาชญาวิทยาและการป้องกันอาชญากรรมตามที่ได้ทบทวนวรรณกรรม

5) ข้อพิจารณาด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (Ethical Consideration)

การวิจัยนี้ได้คำนึงข้อพิจารณาด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยได้ผ่านการรับรองโครงการวิจัยโดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยรังสิต ตามเอกสารรับรองโครงการวิจัย (Certificate of Approval) เลขที่ RSUERB2021-58 ลงวันที่ 29 กรกฎาคม 2564 และได้อธิบายรายละเอียดของงานวิจัยและสิทธิของผู้เข้าร่วมวิจัยตามหลักจริยธรรมการวิจัยจนเข้าใจดีโดยตลอดแล้ว

ก่อนทำการเก็บรวบรวมข้อมูล และผู้วิจัยได้รักษาความลับของข้อมูลการวิจัยที่จะกระทบถึงบุคคลหรือหน่วยงานและจะลบทำลายทันทีเมื่อเสร็จสิ้นการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม มีดังต่อไปนี้

1) สถานการณ์ปัญหาการแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์ในประเทศไทย

(1) สถานการณ์และแนวโน้มการแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มสอดคล้องกับการวิจัยเอกสารว่า จำนวนสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์และคดีล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กออนไลน์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในขณะที่อายุของเด็กที่ตกเป็นเหยื่อมีแนวโน้มลดลง โดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ซึ่งเด็กใช้สื่อออนไลน์มากขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าการบันทึกสื่อลามกอนาจารด้วยตนเองของเด็กก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเชื่อว่าเด็กถูกโน้มน้าวหรือล่อลวงให้กระทำการดังกล่าวจากผู้ใหญ่ที่มาสร้างปฏิสัมพันธ์จนเด็กไว้วางใจ และแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก นอกจากนี้ ปัจจัยทางเศรษฐกิจอาจส่งผลกระทบต่อการตกเป็นเหยื่อ เช่น การบันทึกสื่อลามกอนาจารเด็กของตนเองเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางการเงิน หรือพฤติกรรมเลียนแบบนักสร้างเนื้อหาบนโลกออนไลน์ (Content Creator) ที่มีลักษณะลามกอนาจารของผู้ใหญ่ ซึ่งสามารถสร้างรายได้จากการที่มีผู้เข้าชมและติดตามได้

(2) ผลกระทบจากสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์

ผลกระทบจากสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์ต่อตัวเหยื่อมีทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ โดยพบว่าผลกระทบทางจิตใจมีความรุนแรงมาก เนื่องจากเมื่อสื่อลามกอนาจารเด็กได้ถูกเผยแพร่ในโลกออนไลน์แล้วจะทวีคูณความเสียหายทางจิตใจต่อเด็กได้อย่างไม่สิ้นสุด กลายเป็นบาดแผลทางจิตใจแบบถาวร และโอกาสในการลบทำลายสื่อเหล่านั้นมีน้อยมากจนแทบจะเป็นไปไม่ได้ โดยผลกระทบทางจิตใจได้แก่ โรคซึมเศร้า โรคจิตเภทอันเกิดจากเหตุการณ์เลวร้าย การใช้สารเสพติด ตลอดจนการฆ่าตัวตาย นอกจากนี้ กระบวนการยุติธรรมทางอาญาก็อาจเป็นส่วนหนึ่งในการเปิดบาดแผลหรือกระทำซ้ำต่อเหยื่อ หากบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมไม่ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับหลักการยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง ซึ่งจะต้องคำนึงถึงสิทธิสวัสดิภาพและประโยชน์สูงสุดของเด็กซึ่งเป็นผู้เสียหาย นอกจากนี้ สื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์ยังมีผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจด้วย เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาการค้ามนุษย์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ

(3) รูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์

ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

3.1 การผลิต เริ่มต้นจากการค้นหาเหยื่อจากสื่อสังคมออนไลน์หรือสถานศึกษา จากนั้นสร้างความคุ้นเคยหรือเสนองานแสดงหรือถ่ายแบบเพื่อให้ส่งภาพหรือวิดีโอ เมื่อได้สื่อลามกอนาจารจากเด็กมาแล้วจึงทำการข่มขู่เหยื่อ (Sextortion) และนำสื่อดังกล่าวไปแสวงหาประโยชน์ต่อไปในกลุ่มลับหรือเว็บไซต์ หรืออาจเริ่มต้นจากการบันทึกสื่อที่มีกิจกรรมทางเพศกับเด็กทางกายภาพไปเผยแพร่เพื่อแสวงหาประโยชน์ หรืออาจเป็นกรณีที่เด็กเป็นผู้ผลิตสื่อลามกอนาจารด้วยตนเอง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มี

ความเห็นว่าเป็นเด็กควรได้รับความคุ้มครองและควรสันนิษฐานว่ามีผู้ใหญ่ซึ่งได้รับประโยชน์อยู่เบื้องหลัง การผลิตสื่อของเด็กเสมอ แม้จะปรากฏในสื่อว่าเด็กยินยอมหรือเต็มใจผลิตเองก็ตาม

3.2 การเผยแพร่ โดยอาจเป็นการเผยแพร่เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศหรือทางการเงินก็ได้ เช่น การยอมรับในกลุ่มผู้ใคร่เด็ก การแลกเปลี่ยนของในเกม การแลกเปลี่ยนสื่อลามกอนาจารเด็กอื่น การมีเพศสัมพันธ์กับเหยื่อ ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าการเผยแพร่สื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์ทำให้ปัญหานี้มีความรุนแรงมากที่สุด เนื่องจากการแพร่กระจายอย่างรวดเร็วและไม่มีโอกาสที่จะสามารถลบทำลายได้หมด

3.3 การครอบครอง เป็นการแสวงหาประโยชน์จากการรับชมหรือบริโภคสื่อลามกอนาจารเด็ก ซึ่งอาจเกิดจากการเข้าชมแบบผ่าน ๆ (Preview) การรับชมการถ่ายทอดสด (Livestreaming) หรือการดาวน์โหลด (Download) ไว้ในความครอบครอง เพื่อประโยชน์ทางเพศ ทั้งนี้ ผู้ที่เสพสื่อลามกอนาจารเด็กเป็นจำนวนมากหรือเป็นระยะเวลาอันนานก็จะมีโอกาสพัฒนาความต้องการทางเพศต่อเด็กในขั้นที่รุนแรงมากขึ้นได้

(4) เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์

ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาทางเทคโนโลยีในปัจจุบันมีความก้าวหน้าในด้านการประมวลผลข้อมูลที่รวดเร็ว ความสามารถในการจัดเก็บข้อมูลที่มหาศาล และการติดต่อสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตที่รวดเร็ว ทำให้การแพร่กระจายของสื่อลามกอนาจารเด็กเป็นไปอย่างรวดเร็วมาก นอกจากนี้ยังมีเทคโนโลยีที่มีความซับซ้อนมากขึ้น เช่น การใช้งานเว็บไซต์มืด (Dark Web) (Meephiam & Suebpongsiri, 2022) เทคโนโลยีการเข้ารหัส (Encryption) ที่ซับซ้อนมากขึ้น รวมถึงการทำธุรกรรมผ่านสินทรัพย์ดิจิทัลหรือการแลกเปลี่ยนสิ่งของในเกมสำหรับการแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กและการฟอกเงิน ซึ่งทำให้อาชญากรสามารถปกปิดตัวตนได้ดีและเพิ่มความซับซ้อนในการป้องกันปราบปรามของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มการถ่ายทอดสดสื่อลามกอนาจารเด็ก (Livestreaming) มากขึ้น ทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานขณะเกิดเหตุยากมากขึ้น ตลอดจนเทคโนโลยีโลกเสมือน เช่น การผสมผสานโลกเสมือนกับโลกจริง (Augmented Reality: AR) การจำลองสภาพแวดล้อมเสมือนจริง (Virtual Reality: VR) ชุมชนโลกเสมือนจริง (Metaverse) และดีปเฟค (Deepfake) ก็อาจถูกใช้งานโดยอาชญากรเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กได้ในอนาคต

2) ปัญหาและแนวทางการป้องกันแก้ไขการแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์

ผลการวิจัยพบว่าปัญหาและแนวทางการป้องกันแก้ไขการแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านกฎหมาย ด้านผู้เสียหาย ด้านผู้กระทำความผิด ด้านผู้ให้บริการ และด้านบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

(1) ด้านกฎหมาย พบว่า กฎหมายยังเดินตามหลังการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและรูปแบบการกระทำความผิดใหม่ เนื่องด้วยกระบวนการและขั้นตอนทางนิติบัญญัติที่มีความล่าช้า ทำให้การบัญญัติให้การกระทำที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาประโยชน์ทางเพศต่อเด็กเป็นความผิดทางอาญายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เช่น กฎหมายที่กำหนดโทษเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารกับเด็กในลักษณะที่เป็น การล่อลวงเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศ (Grooming) ซึ่งเป็นต้นเหตุแห่งการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กออนไลน์ รวมถึงกฎหมายที่กำหนดให้ผู้ให้บริการเว็บไซต์หรือสื่อออนไลน์ต้องรายงานเบาะแสเมื่อตรวจพบสื่อลามกอนาจารเด็กในระบบ นอกจากนี้การตีความทางกฎหมายยังคงเป็นปัญหาในทางปฏิบัติ เช่น

การรับชมสื่อลามกอนาจารเด็กโดยไม่ตั้งใจที่ระบบคอมพิวเตอร์อาจเก็บข้อมูล Cache หรือ Thumbnail ไว้โดยอัตโนมัติ จะถือเป็นความผิดฐานครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็กหรือไม่ หรือกรณีสื่อการ์ตูนหรือแอนิเมะ (Anime) ที่แสดงกิจกรรมทางเพศกับเด็กเป็นสื่อลามกอนาจารเด็กหรือไม่ และหากเป็นจะพิสูจน์ได้อย่างไรว่าตัวละครที่ปรากฏในสื่อเป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปีจริง รวมถึงการตีความอำนาจของเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายในการรวบรวมพยานหลักฐานดิจิทัลที่ยังเป็นข้อถกเถียงว่าสามารถกระทำได้เพียงใด ตลอดจนปัญหาในการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาซึ่งไม่ทันต่อสถานการณ์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีความเห็นว่าการกำหนดโทษเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็กก็น้อยไป เช่น การพิจารณาให้รอกการลงโทษ ซึ่งในหลายคดีทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เข็ดหลาบ และยังไม่มีความมาตรการทางกฎหมายที่ชัดเจนในการควบคุมไม่ให้มีการกระทำความผิดซ้ำสำหรับความผิดประเภทนี้

แนวทางพัฒนามาตรการทางกฎหมาย ได้แก่ การบัญญัติกฎหมายให้ชัดเจนเพื่อลดปัญหาในการตีความ การบัญญัติกฎหมายให้ครอบคลุมการกระทำความผิดเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็ก เพื่อป้องกันต้นเหตุแห่งการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก การกำหนดความรับผิดชอบของผู้ให้บริการ การบัญญัติให้ความผิดเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็กเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงินและการกำหนดมาตรการทางการเงินเพื่อตัดผลประโยชน์ที่ได้มาจากสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์ และการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง ซึ่งมีทั้งมาตรการทางการแพทย์และการเฝ้าระวังหลังพ้นโทษด้วยระบบลงทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ (Sex Offender Registration)

(2) ด้านผู้เสียหาย พบว่า การเข้าถึงของอินเทอร์เน็ตและสื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชนไทยมีเพิ่มสูงขึ้น แต่ผู้ใช้งานยังขาดความตระหนักรู้และเท่าทันการใช้งานสื่อออนไลน์ (Digital Literacy) ทั้งเด็กเองและผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังมีข้อค้นพบที่สำคัญ ได้แก่ การบันทึกสื่อลามกอนาจารด้วยตนเองโดยการเลียนแบบพฤติกรรมของนักสร้างเนื้อหาในเชิงลามกอนาจารที่สามารถสร้างรายได้จากการที่มีผู้ติดตาม ประกอบกับสภาวะเศรษฐกิจที่ไม่ดี ทำให้เด็กเริ่มหันมาผลิตสื่อลามกอนาจารด้วยตนเองหรือตกเป็นเหยื่อในกระบวนการจัดหาเด็กเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศออนไลน์ ซึ่งในกรณีนี้เด็กอาจไม่คิดว่าตนตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม เพราะมีรายได้จากการกระทำดังกล่าว ดังนั้น จึงควรมีการป้องกันด้วยการเสริมสร้างความตระหนักรู้เท่าทันการใช้งานสื่อออนไลน์ให้กับเด็กและผู้ปกครอง ตลอดจนประชาสัมพันธ์รูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กเพื่อให้ประชาชนเฝ้าระวังไม่ให้บุตรหลานตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

ในด้านกระบวนการยุติธรรมและการช่วยเหลือ พบว่า เด็กซึ่งตกเป็นเหยื่อจำนวนมากไม่พร้อมที่จะแจ้งเหตุ หรือไม่พร้อมที่จะให้ความร่วมมือด้านข้อมูลกับเจ้าหน้าที่ เนื่องจากมีความอับอายและไม่ไว้วางใจเจ้าหน้าที่ หรือเกรงกลัวผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นบุคคลใกล้ชิดหรือรู้จักคุ้นเคย หรือแม้กระทั่งการได้รับกระแสข่าวปลอมว่าสถานคุ้มครองเด็กของรัฐเปรียบเสมือนเรือนจำ ทำให้การคุ้มครองและเยียวยาเหยื่อ ตลอดจนการแสวงหาข้อเท็จจริงในคดีมีความยากลำบาก ดังนั้น จึงควรแก้ไขด้วยการฝึกอบรมบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมและทีมสหวิชาชีพให้มีทักษะในการดำเนินคดีที่มีเด็กเป็นผู้เสียหายอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรต่อเด็ก เช่น ห้องสอบสวนเด็กและเยาวชนที่เหมาะสม เพื่อสร้างความไว้วางใจให้แก่เด็ก และประชาสัมพันธ์ถึงช่องทางการแจ้งเหตุและขั้นตอนการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ให้ชัดเจนก่อนนำเด็กเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

(3) ด้านผู้กระทำความผิด พบว่า อาชญากรมีพัฒนาการก้าวหน้าตามเทคโนโลยี ทำให้สามารถเรียนรู้และใช้ทักษะในการหลีกเลี่ยงการถูกตรวจพบหรือจับกุมโดยเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย เช่น

การใช้งานเว็บไซต์มืด หรือแอปพลิเคชันสนทนาที่มีการเข้ารหัสระหว่างคู่สนทนาตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง (End-to-End Encryption: E2EE) ในการสื่อสารหรือเปิดกลุ่มลับ เช่น เซสชัน (Session) เทเลแกรม (Telegram) ตลอดจนการทำธุรกรรมโดยใช้สินทรัพย์ดิจิทัล เช่น เงินสกุลดิจิทัล (Cryptocurrency) Non-Fungible Token (NFT) หรือสิ่งของ (Item) ในเกมออนไลน์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่าอาชญากรมักมีการพูดคุยกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคนิควิธีการหลีกเลี่ยงการถูกตรวจพบหรือจับกุมและการทำลายพยานหลักฐานผ่านช่องทางสนทนาออนไลน์เสมอ โดยปัจจัยที่ทำให้มีการแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์ ได้แก่ ความต้องการบริโภคสื่อ (Demand) ของกลุ่มผู้เป็นโรคใจเร่เด็ก จึงทำให้เกิดความต้องการผลิตและเผยแพร่สื่อ (Supply) ของอาชญากร ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นโรคใจเร่เด็กเสมอไป นอกจากนี้ยังพบว่า ประเทศไทยยังคงถูกมองว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางเพศต่อเด็กในสายตาของอาชญากรต่างชาติ จึงทำให้มีความต้องการสื่อลามกอนาจารเด็กไทยเป็นจำนวนมาก

แนวทางการป้องกันแก้ไข ได้แก่ การกำหนดความรับผิดชอบให้ผู้ให้บริการสื่อออนไลน์ รายงานเบาะแสเมื่อตรวจพบสื่อลามกอนาจารเด็กและลบทำลายทันทีเท่าที่จะดำเนินการได้ การสืบสวนเชิงรุกและการปฏิบัติการอำพรางของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย (Undercover Operation) เพื่อแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อดำเนินคดี และการใช้เทคโนโลยีในการตรวจจับเว็บไซต์หรือเนื้อหาที่มีสื่อลามกอนาจารเด็ก เช่น โฟโต้ดีเอ็นเอ (PhotoDNA) (Sangtongdee et al., 2020) และเว็บครอว์เลอร์ (Web Crawler) เป็นต้น ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือแบบบูรณาการระหว่างทุกภาคส่วน ตลอดจนการบันทึกและเชื่อมโยงระบบลงทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศต่อเด็ก การบำบัดเพื่อลดความต้องการทางเพศต่อเด็ก การแจ้งเตือนต่อสังคมเมื่อผู้กระทำความผิดพ้นโทษ การกำหนดมาตรการควบคุมพฤติกรรมหลังพ้นโทษ และการไม่อนุญาตให้ประกอบอาชีพที่ใกล้ชิดกับเด็ก

(4) ด้านผู้ให้บริการ พบว่า ผู้ให้บริการสื่อออนไลน์ เครือข่ายโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ต และสถาบันทางการเงินมีบทบาทสำคัญในการแจ้งเบาะแส การรวบรวมพยานหลักฐาน และการลบทำลายสื่อลามกอนาจารเด็ก อย่างไรก็ตาม ความร่วมมือระหว่างผู้ให้บริการกับเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายยังคงมีในรูปแบบไม่เป็นทางการ เนื่องด้วยขาดกฎหมายที่บังคับให้ผู้ให้บริการรายงานเหตุหรือให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่การสืบสวนสอบสวน ตลอดจนข้อกังวลเกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และในบางกรณีผู้ให้บริการอยู่ในต่างประเทศไม่มีช่องทางสำหรับการประสานความร่วมมือด้านข้อมูล ทำให้เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายไม่สามารถขอข้อมูลมาประกอบการสืบสวนสอบสวนได้ ดังนั้น ผู้ให้บริการควรมีหน้าที่และความรับผิดชอบซึ่งกำหนดโดยกฎหมายให้รายงานเบาะแส ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ และลบทำลายเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมออกจากระบบ ตลอดจนสถาบันทางการเงินไม่ว่าจะเป็นเงินสกุลทั่วไปหรือสินทรัพย์ดิจิทัล ควรได้รับการกำกับดูแลโดยหน่วยงานของรัฐ

(5) ด้านบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา พบว่า บุคลากรยังขาดความรู้และทักษะในการดำเนินคดีที่มีเด็กเป็นผู้เสียหายซึ่งจะต้องคำนึงถึงหลักการยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง และอาจมีทัศนคติในทางลบต่อเด็กหากไม่ได้รับการฝึกอบรมที่เหมาะสม เช่น การโทษเด็กกว่ามีส่วนเกี่ยวข้องหรือเป็นเหตุแห่งการกระทำความผิด (Victim Blaming) ส่งผลทำให้เด็กรู้สึกตกเป็นเหยื่อซ้ำจากกระบวนการยุติธรรม นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านการประสานงานทั้งภายในและระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เช่น การแลกเปลี่ยนข้อมูลคดีซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังพบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งถือเป็นต้นธารแห่งกระบวนการยุติธรรมยังประสบปัญหาจากการบริหารงานขององค์กร เช่น ปัญหากำลังพล งบประมาณ และการโยกย้ายซึ่งทำให้ขาดความรู้และทักษะเฉพาะทางในด้านการดำเนินคดีเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจาร

เด็กออนไลน์ นอกจากนี้ยังพบว่าเจ้าหน้าที่บางส่วนประสบปัญหาทางจิตใจเมื่อต้องรับฟังประสบการณ์การถูกล่วงละเมิดทางเพศของเด็กผู้เสียหาย (Vicarious Trauma) หรือการต้องรับชมสื่อลามกอนาจารเด็กเป็นเวลานานในการระบุและคัดแยกเหยื่อ ดังนั้น แนวทางในการป้องกันแก้ไขปัญหาลงจึงควรมีการเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการสืบสวนสอบสวนคดีเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์ตามหลักการยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง ตลอดจนการจัดตั้งระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลการรายงานเหตุและคดีกลางสำหรับการประสานงานระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม และการบริหารองค์กรโดยใช้หลักคุณธรรมและมุ่งพัฒนาบุคลากรตามความรู้ความสามารถในสายงานเฉพาะทางให้มากขึ้น และควรจัดให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีเวลาพักผ่อนและเข้ารับการตรวจสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างสม่ำเสมอ

สรุปและอภิปรายผล

ทฤษฎีพื้นที่ไร้กฎ (Lawless Space Theory) สามารถนำมาอธิบายรูปแบบพฤติกรรมและปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำความผิด และสอดคล้องกับสถานการณ์ของการแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยพบว่าปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ ความต้องการบริโภคสื่อลามกอนาจารเด็ก ความต้องการรายได้ เทคโนโลยีการปกปิดตัวตน การคบหาสมาคมของกลุ่มอาชญากรในโลกออนไลน์ และความคุ้นเคยของพื้นที่ที่อาชญากรใช้ในการกระทำความผิด (Steel et al., 2022) ในขณะที่โลกออนไลน์ยังขาดการปกป้องคุ้มครองเด็กจากการล่วงละเมิดทางเพศที่เพียงพอ ไม่ว่าจะจากหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย ผู้ให้บริการ หรือผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในด้านปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันแก้ไขการแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผลการวิจัยและเสนอมาตรการป้องกันแก้ไขการแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์โดยใช้หลักการป้องกันอาชญากรรมตามรูปแบบการป้องกันและควบคุมโรค (Public Health Model of Crime Prevention) โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้ (ภาพที่ 1)

1) ระดับปฐมภูมิ

(1) ด้านกฎหมาย โดยผู้บัญญัติกฎหมายควรบัญญัติให้การกระทำที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์เป็นความผิด เพื่อตัดตอนหรือตัดวงจรที่เป็นต้นเหตุแห่งการกระทำความผิด ได้แก่ การพูดคุยกับเด็กโดยใช้ข้อความที่เกี่ยวข้องกับการมีปฏิสัมพันธ์ทางเพศ (Sexting) และวิธีการต่าง ๆ ในการสร้างความเชื่อใจแก่เด็กเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศ (Grooming) รวมถึงการกำหนดความผิดสำหรับการรับชมสื่อลามกอนาจารเด็กแบบผ่าน ๆ (Preview) หรือผ่านช่องทางการถ่ายทอดสด (Livestreaming) และแยกฐานความผิดเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็กเสมือนให้ชัดเจน โดยกำหนดอัตราโทษที่ต่ำกว่าสื่อลามกอนาจารเด็กที่มีผู้เสียหายจริง ตลอดจนเข้าร่วมเป็นภาคีในอนุสัญญาว่าด้วยอาชญากรรมไซเบอร์ (Budapest Convention) เพื่อประโยชน์ในการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศและโอกาสในการเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการดำเนินคดีตามมาตรฐานสากล

(2) ด้านผู้กระทำความผิด ควรให้การศึกษาระดับประถมศึกษาและประชาสัมพันธ์ความตระหนักรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสื่อลามกอนาจารเด็กแก่สาธารณชน เพื่อให้ทราบว่าการมีกิจกรรมทางเพศกับเด็กและสื่อลามกอนาจารเด็กเป็นสิ่งผิดกฎหมาย ตลอดจนบัญญัติกฎหมายปกป้องคุ้มครองเด็กจากภัยออนไลน์และกำหนดให้การส่งข้อความในทางเพศ (Sexting) และการกระทำที่จะสื่อถึงการเตรียมเด็กสำหรับการล่วงละเมิดทางเพศออนไลน์ (Grooming) เป็นความผิดอาญา รวมถึงจัดช่องทางและ

ประชาสัมพันธ์การให้คำปรึกษาและบำบัดความต้องการทางเพศที่ผิดปกติสำหรับผู้ที่มีรสนิยมทางเพศขึ้น
ขอบเด็ก เพื่อไม่ให้เกิดการกระทำความผิดขึ้น

(3) ด้านผู้เสียหาย ควรให้การศึกษาและประชาสัมพันธ์ความตระหนักรู้เท่าทันการใช้สื่อ
ออนไลน์ (Digital Literacy) และกำกับดูแลการใช้สื่อออนไลน์โดยผู้ปกครองและครูอาจารย์ เพื่อให้เด็กมี
ภูมิคุ้มกันและรู้จักป้องกันตนเองไม่ให้เด็กตกเป็นเหยื่อการล่วงละเมิดทางเพศออนไลน์

(4) ด้านบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ควรมีกฎหมายและระเบียบที่กำหนดอำนาจ
หน้าที่ที่ชัดเจนในการสืบสวนสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานในคดีเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็ก เช่น
อำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐาน ตลอดจนการเข้าถึง ตรวจยึด และตรวจพิสูจน์ระบบและ
ข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยชอบ และควรมีการบริหารจัดการองค์กรตามหลักธรรมาภิบาล เน้นพัฒนาบุคลากร
และสร้างเส้นทางความก้าวหน้าตามสายงาน (Career Path) มีการฝึกอบรมการทำงานร่วมกันของทีมสห
วิชาชีพโดยคำนึงถึงหลักการยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง ตลอดจนส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ถ่ายทอดความตระหนักรู้
เท่าทันการใช้สื่อออนไลน์แก่เด็กและเยาวชน และมีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลสื่อลามกอนาจารเด็กระหว่าง
หน่วยงานทั้งในไทยและต่างประเทศ เพื่อประโยชน์ในการทำงานเชิงบูรณาการร่วมกันเมื่อมีคดีเกิดขึ้น

(5) ด้านผู้ให้บริการ ควรกำหนดและประชาสัมพันธ์นโยบายการใช้งานที่มุ่งคุ้มครองเด็ก
จากการถูกล่วงละเมิดทางเพศออนไลน์ให้ผู้ใช้งานรับทราบและยอมรับก่อนเริ่มใช้งาน มีกฎหมายกำหนด
ความรับผิดชอบแก่ผู้ให้บริการในการรายงานเหตุและให้ความร่วมมือแก่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย และ
กฎหมายควบคุมสถาบันทางการเงินทั้งเงินสกุลทั่วไปและสินทรัพย์ดิจิทัล นอกจากนี้ ผู้ให้บริการจะต้องจัด
ให้มีช่องทางรายงานเหตุเมื่อผู้ใช้งานพบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสื่อลามกอนาจารเด็ก ตลอดจนควบคุมการ
เผยแพร่สื่อลามกอนาจารผู้ใหญ่เพื่อไม่ให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบในเด็กและเยาวชน และมีการเก็บข้อมูล
จรรยาบรรณคอมพิวเตอร์และข้อมูลเกี่ยวกับบัญชีออนไลน์ตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

2) ระดับพุทธิภูมิ

(1) ด้านกฎหมาย ควรให้อำนาจหน้าที่แก่เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายและผู้ให้บริการใน
การตรวจคัดกรองเชิงรุก เพื่อปิดกั้นการเข้าถึงและระงับเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสื่อลามกอนาจารเด็ก อย่าง
รวดเร็ว รวมถึงอำนาจในการสืบสวนเชิงรุกและปฏิบัติการอำพราง ตลอดจนการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับ
อำนาจการดำเนินการเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางดิจิทัลให้สามารถเข้าถึงหรือยึดระบบหรือ
ข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้ต้องหาได้ โดยไม่จำเป็นต้องไปร้องขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งดังกล่าวก่อน เนื่องจากจะ
ทำให้ล่าช้ากว่าจะได้มาซึ่งข้อมูลที่สำคัญและเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดสามารถลบทำลาย
พยานหลักฐานที่สำคัญในคดี และมีกฎหมายกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบแก่ผู้ให้บริการและสถาบันทาง
การเงินในการแจ้งเหตุแก่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในกรณีความผิดเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็กในทันที
ตลอดจนแก้ไขพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566
ให้ครอบคลุมถึงความผิดเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็กด้วย เพื่อประโยชน์ในการตัดเส้นทางธุรกรรมทาง
การเงินของเครือข่ายผู้กระทำความผิดได้อย่างรวดเร็ว

(2) ด้านผู้กระทำความผิด ควรมีการแจ้งเตือนเมื่อผู้ใช้งานค้นหาคำสำคัญ (Keywords)
ซึ่งอาจมีผลลัพธ์การค้นหาที่เกี่ยวข้องกับสื่อลามกอนาจารเด็ก จัดให้มีช่องทางสำหรับผู้กระทำความผิดที่
ขอรับการบำบัดรักษาความต้องการทางเพศที่ผิดปกติที่เคยมีประวัติการกระทำความผิดมาก่อนให้ได้รับ
การบำบัดก่อนที่จะกระทำความผิดที่รุนแรงขึ้น เช่น โครงการ Dunkelfeld Project ในประเทศเยอรมนี

(Beier, 2016) ตลอดจนมีการตรวจจับและลบช่องทางการสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างอาชญากร เช่น กระดานสนทนาและกลุ่มลับต่าง ๆ

(3) ด้านผู้เสียหาย ควรมีการระบุตัวตนผู้เสียหายในสื่อลามกอนาจารเด็ก (Victim Identification) ในกรณีที่ตรวจพบสื่อลามกอนาจารเด็กที่ยังไม่ทราบว่าผู้เสียหายคือใคร และมีช่องทางการรับแจ้งเหตุที่หลากหลายและสามารถตอบสนองโดยการให้คำปรึกษาในขั้นต้นที่รวดเร็ว เช่น การหยุดมีปฏิสัมพันธ์กับอาชญากร การเก็บรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้น และการรายงานเหตุไปยังผู้ให้บริการเพื่อลบทำลายสื่อลามกอนาจารเด็ก

(4) ด้านบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ควรมีการสืบสวนเชิงรุกและปฏิบัติการอำพรางเพื่อตรวจจับการกระทำความผิดในเว็บไซต์หรือกลุ่มลับต่าง ๆ มีการใช้เทคโนโลยีในการระบุตัวตนผู้เสียหายในสื่อลามกอนาจารเด็ก เช่น การใช้โฟโต้ดีเอ็นเอเปรียบเทียบกับไฟล์สื่อลามกอนาจารเด็ก ระบบจดจำและเปรียบเทียบใบหน้าปรากฏในสื่อลามกอนาจารเด็กกับฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร ตลอดจนการส่งต่อผู้เสียหายเพื่อรับการคุ้มครองเยียวยาโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร รวมถึงการสร้างความร่วมมือให้ผู้เสียหายในการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เช่น การสร้างความไว้วางใจและสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรต่อเด็ก

(5) ด้านผู้ให้บริการ ควรมีการประกาศแจ้งเตือนในเว็บไซต์หรือสื่อออนไลน์ที่มีความเกี่ยวข้องหรือใกล้เคียงกับสื่อลามกอนาจาร (ไม่ว่าผู้ใหญ่หรือเด็ก) รวมถึงหน้าต่างแจ้งเตือนเมื่อพบคำสำคัญ (Keywords) ในการค้นหาของผู้ใช้งานที่อาจเกี่ยวข้องกับสื่อลามกอนาจารเด็ก มีการใช้เทคโนโลยีในการตรวจจับข้อความที่มีความเสี่ยงต่อการนำไปสู่การล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กในการสนทนาออนไลน์ (Chat Moderation) มีการตรวจจับและลบช่องทางการสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างอาชญากร ตลอดจนใช้เทคโนโลยีในการตรวจจับสื่อลามกอนาจารเด็กแบบอัตโนมัติ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) และเว็บครอว์เลอร์ (Web Crawler) ในการตรวจจับภาพหรือวัตถุที่แสดงถึงสื่อลามกอนาจารเด็ก และปิดกั้นการมองเห็นสื่อลามกอนาจารเด็กทันทีเมื่อตรวจพบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการถ่ายทอดสด (Livestreaming) ซึ่งจะต้องมีการตรวจจับและปิดกั้นการมองเห็นอย่างรวดเร็ว

3) ระดับตติยภูมิ

(1) ด้านกฎหมาย ควรแก้ไขเพิ่มเติมให้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการป้องกันการกระทำผิดซ้ำมีการใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็กด้วย ซึ่งจะทำให้มีมาตรการทางการแพทย์และมาตรการเฝ้าระวังหลังพ้นโทษสำหรับผู้กระทำความผิด โดยควรมีระบบลงทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ มาตรการห้ามเข้าใกล้ผู้เสียหายหรือบุคคลที่มีความเสี่ยงต่อการตกเป็นผู้เสียหาย มาตรการรายงานตัวแก่เจ้าหน้าที่และตรวจสอบสุขภาพจิตหลังพ้นโทษตามระยะเวลาที่กำหนด และการติดตามเฝ้าระวังพฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ต ตลอดจนการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็กเพื่อประโยชน์แห่งการคุ้มครองเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน และกำหนดให้สามารถนำกองทุนป้องกันปราบปรามการฟอกเงินมาชดใช้เป็นค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายได้โดยตรง นอกจากนี้ กฎหมายควรให้อำนาจของเจ้าหน้าที่ผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับการดำเนินการต่อพยานหลักฐานทางดิจิทัลในการเข้าถึง ยึด อายัด ถอดรหัสลับ การทำสำเนา ระบบและข้อมูลคอมพิวเตอร์ และการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางดิจิทัล โดยไม่จำเป็นต้องร้องขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งก่อนดำเนินการ แต่ควรเป็นการดำเนินการก่อนแล้วรายงานชี้แจงไปยังศาลเพื่อตรวจสอบความถูกต้องชอบธรรมในการปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นการลดขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ทำให้การ

รวบรวมนโยบายพื้นฐานและการตรวจพิสูจน์เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วยิ่งขึ้น อีกทั้งพยานหลักฐานทางดิจิทัลที่สำคัญจะไม่สูญหายหรือถูกทำลายและสามารถขยายผลการดำเนินคดีกับเครือข่ายผู้กระทำความผิดได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น

(2) ด้านผู้กระทำความผิด ควรถูกจับกุมและดำเนินคดีตามกฎหมาย โดยการลงโทษไม่ควรเป็นการรอลงอาญาแต่ต้องได้รับโทษจำคุกเพื่อเข้าสู่กระบวนการบำบัดพฤติกรรมเสียด้วยมาตรการทางการแพทย์ ได้แก่ การฉีดยาเพื่อลดความต้องการทางเพศ และทางจิตใจ เช่น การบำบัดแบบกลุ่ม (Peer Support) นอกจากนี้ควรมีมาตรการทางการเงินเพื่อกำจัดผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดได้รับจากสื่อลามกอนาจารเด็ก เช่น การยึดทรัพย์สิน หรือการดำเนินการตามกฎหมายป้องกันปราบปรามฟอกเงิน และดำเนินคดีกับเครือข่ายผู้มีส่วนร่วมในการกระทำความผิด และจะต้องมีระบบลงทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศและการควบคุมพฤติกรรมหลังพ้นโทษ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำ

(3) ด้านผู้เสียหาย ควรมีการตรวจร่างกายผู้เสียหายเพื่อตรวจสอบว่ามีการล่วงละเมิดทางเพศทางกายภาพด้วยหรือไม่ โดยผู้เสียหายจะต้องได้รับการคุ้มครองเยียวยาผู้เสียหายทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม เช่น การรักษาพยาบาล การบำบัดทางจิต การสร้างกำลังใจด้วยการเสริมแรง (Empowerment) ด้วยการส่งต่อหรือถ่ายทอดเรื่องราวของผู้เสียหายให้แก่เด็กและเยาวชนอื่นไม่ให้ตกเป็นเหยื่อ ซึ่งสามารถลดโอกาสการเกิดภาวะทางจิตใจและการฆ่าตัวตายได้ ทั้งนี้ การดำเนินคดีจะต้องแยกผู้เสียหายกับผู้ต้องหาไม่ให้มีโอกาสพบกัน และการนำผู้เสียหายเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมจะต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรต่อเด็ก เช่น ห้องสัมภาษณ์เด็กแยกเป็นสัดส่วน ทีมสหวิชาชีพผ่านการฝึกอบรม การพิจารณาคดีที่เป็นมิตรต่อเด็ก โดยคำนึงถึงสวัสดิภาพของเด็กเป็นสำคัญ และมีการชดเชยค่าเสียหายที่เหมาะสม

(4) ด้านบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ การจับกุมดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด การสืบสวนสอบสวนตามกฎหมายที่เป็นมิตรต่อเด็กทั้งสภาพแวดล้อมและการทำงานของทีมนสหวิชาชีพ ตลอดจนการพิจารณาคดีที่คำนึงถึงสวัสดิภาพของเด็กเป็นสำคัญ ตลอดจนงดการแถลงข่าวที่อาจกระทบถึงสวัสดิภาพของเด็ก ทั้งนี้ การสัมภาษณ์เด็กทางคดี (Forensic Interview) จะต้องกระทำต่อเมื่อเด็กมีความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่และอาจจะต้องใช้อุปกรณ์ช่วยในการสัมภาษณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กเล็กที่ยังไม่สามารถอธิบายเหตุการณ์ได้ชัดเจน เช่น ตุ๊กตาทายวิภาค ภาพวาดกายวิภาค หรือภาพการ์ตูน การเก็บรวบรวมและตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานดิจิทัล (Digital Forensics) ทั้งในสถานที่เกิดเหตุและห้องปฏิบัติการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานดิจิทัล ซึ่งจะต้องมีมาตรฐานทั้งด้านการดำเนินการและเครื่องมืออุปกรณ์ เพื่อให้สามารถนำเสนอและรับฟังเป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

นอกจากนั้น ควรมีการสืบสวนขยายผลและมีระบบประสานและแบ่งปันข้อมูลระหว่างหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ เพื่อบูรณาการความร่วมมือในการดำเนินคดีทั้งรูปแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งในส่วนของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาสังคม เช่น การประสานข้อมูลหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศในการรวบรวมพยานหลักฐาน การสอบถามข้อมูลผู้ให้บริการผ่านช่องทางทางกรร้องขอสำหรับผู้บังคับใช้กฎหมาย และควรมีการจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อการประสานข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีและช่วยเหลือผู้เสียหาย ตลอดจนจะต้องมีการดำเนินมาตรการลงโทษทางการเงินหรือผลประโยชน์รูปแบบอื่น เช่น มาตรการยึดทรัพย์สิน โดยในส่วนของสินทรัพย์ดิจิทัลรัฐบาลควรมีกระเป๋าสินทรัพย์ดิจิทัลกลางสำหรับตรวจยึดสินทรัพย์ดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด รวมถึงการดำเนินคดีกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในผลประโยชน์ทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้รับจ้างเปิดบัญชีหรือบัญชีม้า นอกจากนี้ การดูแลสุขภาพร่างกายและจิตใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเป็นสิ่งสำคัญ จึงควรมี

การจัดเวลาการทำงานและพักผ่อนให้เหมาะสม ตลอดจนการพบจิตแพทย์และจัดกลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยน ปัญหาทางจิตใจซึ่งกันและกัน เพื่อลดความเครียดในการทำงานและผลกระทบทางจิตใจที่เกิดจากการคัดกรองสื่อลามกอนาจารเด็กและการช่วยเหลือคุ้มครองเด็ก

(5) ด้านผู้ให้บริการ ควรมีการรายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องหลังตรวจพบสื่อลามกอนาจารเด็กแก่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย มีช่องทางประสานความร่วมมือโดยตรงระหว่างผู้ให้บริการและหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนดำเนินการลบทำลายสื่อลามกอนาจารเด็ก บัญชีที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มลับต่าง ๆ ตลอดจนระงับบัญชีและธุรกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อไม่ให้อาชญากรสามารถแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กได้ต่อไป

ภาพที่ 2 สรุปมาตรการป้องกันแก้ไขการแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่ การปรับปรุงกฎหมายให้มีความชัดเจนและครอบคลุมถึงรูปแบบการกระทำความผิดเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็กทุกประเภท และกำหนดความผิดเพิ่มเติมเพื่อตัดต้นเหตุของการแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็ก รวมถึงมีกฎหมายสำหรับมาตรการลงโทษทางการเงิน เพื่อตัดผลประโยชน์ที่เกิดจากการกระทำความผิด ตลอดจนการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบสำหรับผู้ให้บริการในการรายงานเหตุและให้ความร่วมมือแก่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย และมีการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อรับรายงานเหตุและประสานความร่วมมือด้านข้อมูลในการดำเนินคดีและช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหาย นอกจากนี้ องค์กรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมควรมีนโยบายและระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลที่เป็นรูปธรรมและมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลตามสายงานและความเชี่ยวชาญ ตลอดจนแสวงหาความร่วมมือผ่านภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการประชาสัมพันธ์และสร้างความตระหนักรู้แก่ประชาชนถึงความผิดเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็ก การป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อ และช่องทางการแจ้งเหตุหรือขอรับการช่วยเหลือ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ ได้แก่ การปรับทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามหลักการยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง การแสวงหาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน การเผยแพร่ความตระหนักรู้เท่าทันการใช้สื่อออนไลน์แก่เด็กและเยาวชน การสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรต่อเด็กในการดำเนินคดี การประสาน

ความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงาน การสืบสวนเชิงรุก การรักษาความลับทางคดีและงดการแถลงข่าว การรายงานเหตุไปยังผู้ให้บริการเพื่อลบทำลายสื่อลามกอนาจารเด็ก และการดูแลสุขภาพร่างกายและจิตใจให้มีความพร้อมสำหรับการปฏิบัติงาน

เอกสารอ้างอิง

- Beier, K. M. (2016). Proactive Strategies to Prevent Child Sexual Abuse and the Use of Child Abuse Images: The German Dunkelfeld-Project for Adults (PPD) and Juveniles (PPJ). In *Sexual violence* (pp. 249-272). Springer.
- Brantingham, P. J., & Faust, F. L. (1976). A Conceptual Model of Crime Prevention. *Crime and Delinquency*, 22(3), 284-296.
- Clarke, R. V., & Felson, M. (2017). Introduction: Criminology, Routine Activity, and Rational Choice. In *Routine Activity and Rational Choice* (pp. 1-14). Routledge.
- Edwards, G., Christensen, L. S., Rayment-McHugh, S., & Jones, C. (2021). Cyber Strategies Used to Combat Child Sexual Abuse Material. *Trends and Issues in Crime and Criminal Justice*, (636), 1-16.
- Internet Watch Foundation. (2022). *IWF Annual Report 2021*. <https://annualreport2021.iwf.org.uk>
- INTERPOL. (2022). *International Child Sexual Exploitation Database*. <https://www.interpol.int/Crimes/Crimes-against-children/International-Child-Sexual-Exploitation-database>
- Jaruthipmongkhon, W., Lengvithaya, J., & Kamprasert, K. (2020). Problems of Law Enforcement on the Offence of Possessing Child Pornographic Media. *Journal of Local Governance and Innovation*, 4(3), 33-58.
- Kloyrayab, P., & Lerdtomornsakul, U. (2021). The Prevention of Online Child Sexual Crime Victimization. *Quality of Life and Law Journal*, 17(1), 33-47.
- Meeaphiam, P., & Sangtongdee, U. (2021). A Concept of Crime Prevention on Applications of Artificial Intelligence for Combatting Online Child Sexual Exploitation and Abuse. *Journal of Criminology and Forensic Science*, 7(2), 189-204.
- Meeaphiam, P., & Suebpongsiri, S. (2022). Child Sexual Exploitation by Criminals on the Dark Web. *Journal of Criminology and Forensic Science*, 8(1), 200-214.
- National Center for Missing and Exploited Children. (2022). *CyberTipline 2021 Report*. <https://www.missingkids.org/gethelpnow/cybertipline/cybertiplinedata>
- Quayle, E., & Koukopoulos, N. (2019). Deterrence of Online Child Sexual Abuse and Exploitation. *Policing: A Journal of Policy and Practice*, 13(3), 345-362.
- Sangtongdee, U., Poengranai, K., & Meeaphiam, P. (2020). Hashing Technology and PhotoDNA Database in Multimedia Forensics. *Journal of Criminology and Forensic Science*, 6(2), 181-196.

- Steel, C. M., Newman, E., O'Rourke, S., & Quayle, E. (2022). Lawless Space Theory for Online Child Sexual Exploitation Material Offending. *Aggression and Violent Behavior*, 101809.
- Sutherland, E. H. (1972). The Theory of Differential Association. In *Readings in Criminology and Penology* (pp. 365-371). Columbia University Press.
- TICAC. (2022). *TICAC Statistics 2015-2022*. Royal Thai Police.
- ECPAT, INTERPOL, & UNICEF. (2022). *Disrupting Harm in Thailand: Evidence on Online Child Sexual Exploitation and Abuse*. Global Partnership to End Violence Against Children.

ประวัติผู้เขียน

คำนำหน้า ชื่อ-สกุล	พันตำรวจตรี ภิญญา มิเปี่ยม *
ตำแหน่ง/สถานะ	นักศึกษาปริญญาเอก
ที่อยู่หน่วยงาน/สังกัด	สาขาวิชาอาชญวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม คณะอาชญวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต 52/347 หมู่บ้านเมืองเอก ถนนพหลโยธิน ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์	pinyo@rpca.ac.th
คำนำหน้า ชื่อ-สกุล	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก ดร.สฤณี สืบพงษ์ศิริ
ตำแหน่ง/สถานะ	อาจารย์
ที่อยู่หน่วยงาน/สังกัด	สาขาวิชาอาชญวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม คณะอาชญวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต 52/347 หมู่บ้านเมืองเอก ถนนพหลโยธิน ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์	saritsu2003@yahoo.com

* ผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding Author)